

14 Απριλίου 2016

Σίμων Καράς: Ο επιφανής θεωρητικός της ελληνικής μουσικής

/ [Πεμπτουσία](#)

1903: Γεννήθηκε στις 3 Ιουνίου του 1903 στο

Στροβίτσι (Λέπρεον) της επαρχίας Φαναρίου της Αρχιεπισκοπής Χριστιανουπόλεως (σημερινή Ολυμπία) από τον Ιωάννη και την Σπυρούλα, το γένος Νικολάου Δρακοπούλου.

1907-1913: Στο Στροβίτσι πηγαίνει στο δημοτικό σχολείο, το οποίο και τελειώνει στην Ζούρτσα.

1914-1917: Φοιτά στο σχολαρχείο της Ζούρτσας.

1916: Πρωτοαντικρύζει την βυζαντινή σημειογραφία από τον μικρασιάτη ψάλτη του χωριού του στην εκκλησία της Παναγίας. Ο ψάλτης αυτούς του έμαθε από μνήμης τα αργά ευλογητάρια του Μ. Σαββάτου. Από τότε ξεκινά η αγάπη του για τη βυζαντινή μουσική. Αισθάνεται ενθουσιασμένος από το πώς μπορεί η φωνή να αποτυπωθεί στο χαρτί.

1917-1921: Φοιτά στο γυμνάσιο στην Κυπαρισσία, όπου μαθαίνει την ψαλτική από τον λόγιο ιερέα π. Ευστάθιο Λαμπρινόπουλο.

Η φοίτησή του από το δημοτικό μέχρι και το γυμνάσιο είναι περιπετειώδης, αφού λόγω των δυσχερειών της εποχής αναγκάζεται σχεδόν κάθε χρόνο να αλλάζει τόπο διαμονής. Όμως η αγάπη του για τα γράμματα και την μουσική του δίνει τη δύναμη να υπερβεί τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει.

1921: Έρχεται στην Αθήνα και εγγράφεται στην Νομική Σχολή Αθηνών. Παράλληλα διορίζεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Προνοίας. Τα φοιτητικά του χρόνια είναι πολύ δύσκολα λόγω οικονομικών δυσχερειών. Το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων του το ξοδεύει για την απόκτηση παλαιτύπων και χειρογράφων βιβλίων, παλαιών και νεοτέρων, προκειμένου να καταρτίσει μία όσο το δυνατόν πληρέστερη προσωπική βιβλιοθήκη για τις ανάγκες των μελετών του.

1924: Συγγράφει σε ηλικία 21 ετών μέθοδο εκμάθησης της βυζαντινής παρασημαντικής, όπου διατυπώνει τις απόψεις του με νεανικό σφρίγος και ορμή. Τον Δεκέμβριο του 1924 κατατάσσεται στρατιώτης και παρουσιάζεται στην Πάτρα.

1927: Τελειώνει την στρατιωτική του θητεία και ενοικιάζει σπίτι στην Πλάκα, στην πλατεία Γιγάντων, πάροδος αρ. 12, όπου ιδρύει σχολείο ελληνικής μουσικής. Εκεί γνωρίζεται με την Εύα Σικελιανού.

1928: Επιμελείται την μουσική για τις δελφικές εορτές του Άγγελου και της Εύας Σικελιανού.

1929: Ιδρύει τον Σύλλογο προς Διάδοσιν της Εθνικής Μουσικής.

1927-1930: Ψάλλει επί τριετία στις αγρυπνίες που τελεί ο άγιος Νικόλαος ο Πλανάς στο εκκλησάκι του αγίου Ελισσαίου στην Πλάκα, συνεχίζοντας την παράδοση των δύο Αλεξάνδρων, Παπαδιαμάντη και Μωραϊτίδη.

1932: Καθιερώνει το μνημόσυνο για τους μάρτυρες της Αλώσεως, το οποίο επιτελείται ανελλιπώς μέχρι σήμερα, ενώ τις τελευταίες δεκαετίες η τέλεσής του έχει διαδοθεί σχεδόν σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, αλλά και εκτός αυτής, όπως π.χ. στην Αίγυπτο.

1937: Αποσπάται στο Υπουργείο Τύπου και Τουρισμού ως ειδικός στην ελληνική μουσική.

1938: Τοποθετείται στην Εθνική Ραδιοφωνία, όπου ιδρύει και διευθύνει το τμήμα εθνικής μουσικής. Οργανώνει ηχητικό αρχείο στο Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας (Ε.Ι.Ρ.) με σκοπούς και τραγούδια από όλα τα μέρη της Ελλάδας.

1939: Κατόπιν προτάσεως του Σίμωνα Καρά, με έξοδα της κυβερνήσεως του Ιωάννου Μεταξά και την συνέργεια του τότε επιμελητή των χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης Λίνου Πολίτη, καθώς και του Διευθυντή της Εθνικής Πινακοθήκης Μαρίνου Καλλιγά, αποστέλλονται καί οι τρεις προς φωτογράφησιν των χειρογράφων του μετοχίου του Παναγίου Τάφου στην Κωνσταντινούπολη, τα οποία περιέχουν τις εξηγήσεις των παλαιών χειρογράφων από τους δύο εξηγητές, Γρηγόριο Πρωτοψάλτη και Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα. Τα χειρόγραφα, κατόπιν υποδείξεως του Σίμωνα Καρά, μεταφέρονται στην Εθνική Βιβλιοθήκη με διπλωματικό σάκο.

1940-1941: Υπηρετεί στο μέτωπο. Με την επιστροφή του περιέρχεται νοσοκομεία και ιδρύματα μαζί με την χορωδία του, ψυχαγωγώντας τους τραυματίες πολέμου. Παράλληλα, διδάσκει την ελληνική μουσική παράδοση στο Ελληνικό Σπίτι της

Αγγελικής Χατζημιχάλη. Συγχρόνως, εργάζεται πυρετωδώς με τον φυσικομαθηματικό Σταύρο Βραχάμη πάνω στα διαστηματικά της ελληνικής μουσικής, ανοίγοντας νέους ερευνητικούς δρόμους και φωτίζοντας σκοτεινές πτυχές της αρμονικής θεωρίας.

1946: Με την χορωδία του συμμετέχει στους εορτασμούς για την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στο Παναθηναϊκό Στάδιο.

1950: Τελεί τους γάμους του με την Αγγελική Αλεξάνδρου Βατούγιου, τελώνοντας το μυστήριο με το παλαιό βυζαντινό τυπικό εντός της Θείας Λειτουργίας στην ιστορική Μονή Δαφνίου. Η σύζυγός του απετέλεσε την δυναμική και ακούραστη συμπαραστάτιδα, η οποία τον εστήριξε στο έργο του με αυταπάρνηση και θυσία. Ο γάμος του Σίμωνα Καρά με το παλαιό βυζαντινό τυπικό, απετέλεσε ισχυρό έναυσμα για την μετέπειτα και μεχρι των ημερών μας αναβίωση της τελέσεως του μυστηρίου του γάμου εντός της Θείας Λειτουργίας.

1969: Συνοδεύει τον θρακιώτη γκαϊτατζή Κωνσταντίνο Τζιογκίδη και τον καλύμνιο τσαμπουνιστή Νικόλαο Τάλια στον διαγωνισμό ασκαύλου στην Ερείκη της Σικελίας, όπου αποσπούν το πρώτο βραβείο.

1970: Με χορηγία του ιδρύματος FORD και βοηθό την Μαρία Βούρα, ξεκινά δισκογραφική έκδοση τραγουδιών, τα οποία αποτυπώνονται σε 25 δίσκους βινυλλίου και αφορούν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας.

1973: Αποχωρεί από το E.I.P.

1920-αρχές δεκαετίας 1980: Καταγράφει και ηχογραφεί ανελλιπώς τραγούδια και σκοπούς ταξιδεύοντας σε όλα τα μέρη της Ελλάδας.

Ο Σίμων Καράς διευθύνει μέχρι και το 1995 την Σχολή της Εθνικής Μουσικής, η οποία το 1957 αναγνωρίζεται από το τότε Υπουργείο Παιδείας, επί υπουργίας Αχιλλέα Γεροκωστόπουλου, ως ειδική σχολή ελληνικής μουσικής. Η εν λόγω αναγνώριση αποτελεί μοναδικό γεγονός μέχρι σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο. Βάση κατά την διδασκαλία της ελληνικής μουσικής εν συνόλω έχει τεθεί για πρώτη φορά η βυζαντινή μουσική.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1980, αναδεικνύονται μέσα από την σχολή του κορυφαίοι μουσικοί στην πράξη και την θεωρία της ελληνικής μουσικής, οι οποίοι πρωτοστατούν μεταξύ άλλων στην ίδρυση των ελληνικών μουσικών σχολείων και στελεχώνουν επιτυχώς όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Σημειωτέον δε ότι και αυτοί, μαθητές ενός άξιου δασκάλου, έχουν προχωρήσει την έρευνα και ανάπτυξη της μουσικής πράξης και

θεωρίας με σημαντικές και κυρίως πρωτότυπες και ουσιαστικές μελέτες, οι οποίες αναδεικνύουν και θεμελιώνουν την ελληνική μουσική παράδοση.

Σήμερα, την σκυτάλη της διδασκαλίας της ελληνικής μουσικής και της διαφύλαξης, συντήρησης και προβολής στο ευρύ κοινό του Αρχείου Σίμωνος και Αγγελικής Καρά, με τρόπο επιστημονικά σύγχρονο και αξιόπιστο, έχει παραλάβει το Κέντρον Ερεύνης και Προβολής της Εθνικής Μουσικής (Κ.Ε.Π.Ε.Μ.), το οποίο ιδρύθηκε το 2009 από την σύζυγο του δασκάλου, κ. Αγγελική Καρά.

Εκπομπές

1953-1973: Παρουσιάζει την εβδομαδιαία εκπομπή “Ελληνικοί Αντίλαλοι” στο Ε.Ι.Ρ. (άνω των 700 εκπομπών) η οποία δημιούργησε μεγάλη κίνηση σε όλη την Ελλάδα γύρω από την παραδοσιακή μουσική, καθώς ήταν η πρώτη φορά που το πανελλήνιο κοινό ερχόταν σε επαφή με τις τοπικές μουσικές παραδόσεις.

Άλλη εκπομπή ήταν “Το Δημοτικό τραγούδι στις πηγές του” κατά την οποία ηχογραφεί και παρουσιάζει τοπικούς μουσικούς από όλη την Ελλάδα. Δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος των εκπομπών αυτών, από αδιαφορία των τότε ιθυνόντων έχει χαθεί.

Από το 1969 παρουσιάζει τις πρώτες εκπομπές του στην τηλεόραση με μουσικοχορευτικά συγκροτήματα απ’ όλη την Ελλάδα.

Από τις ανωτέρω εκπομπές στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση αναδείχθηκε πληθώρα παραδοσιακών μουσικών όπως η Ειρήνη Κονιτοπούλου - Λεγάκη, ο Χρήστος Πάνου, ο Κώστας Μουντάκης, η Δόμνα Σαμίου, ο Χρόνης Αηδονίδης, ο Αγάπιος Τομπούλης, ο Χρήστος Μπαϊρακτάρης, ο Νικόλαος Παπαβραμίδης, ο Νικόλαος Στεφανίδης, ο Φίλιππος Ρούντας, ο Σάββας Σιάτρας, ο Καρυοφύλλης Δοϊτσίδης κ.ά.

Ομιλίες σε συνέδρια

1953: Διεθνές Βυζαντινολογικό Συνέδριο Θεσσαλονίκης.

Θέμα: Η ορθή ερμηνεία και μεταγραφή των βυζαντινών μουσικών χειρογράφων.

1963: Διεθνές Συνέδριο Ανατολικής Μεσογειακής Μουσικής στην Τυνησία.

Θέμα: Η προέλευση της μουσικής παράδοσης της Ανατολής.

Α΄ Διεθνές Συνέδριο Σπουδών Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής και Ανατολικής Λειτουργικής, στην μονή Κρυπτοφέρνης Ιταλίας.

Θέμα: Γένη και Διαστήματα εις την Βυζαντινήν Μουσικήν.

1976: Διεθνές Βυζαντινολογικό Συνέδριο εν Αθήναις.

Θέμα: Ο Ιωάννης Μαΐστρω ο Κουκουζέλης και η εποχή του.

Διεθνές Ραδιοφωνικό Συνέδριο στο Παρίσι.

Θέμα: Η Ελληνική μουσική παράδοσις - Εκκλησιαστική και κοσμική.

1988: Μουσικολογικό Συνέδριο στους Δελφούς

Θέμα: Αρμονικά, δηλ. η εύρεσις των διαστημάτων και συμφωνιών κατ' αρμονικάς μεσότητας.

Διαλέξεις (ενδεικτική αναφορά)

1933: Αρχαιολογική Εταιρεία Αθηνών.

Θέμα: Η μουσική γραφή των βυζαντινών και η εξέλιξις της.

Εκτέλεσις παλαιών βυζαντινών εκκλησιαστικών μελών, παρά της χορωδίας διευθυνομένης υπό του ιδίου.

1933: Αρχαιολογική Εταιρεία Αθηνών.

Συνοδεύοντας ομιλία του Παριανού καθηγητή Εμμ. Σαγκριώτη, παρουσιάζει με την χορωδία του τραγούδια της Πάρου.

1934: Εταιρεία Βυζαντινών Σπουδών.

Θέμα: Ερμηνεία των βυζαντινών μουσικών κωδίκων.

1952: Θεσ/νίκη, Σύλλογος “Τέχνη”, πρόσκλησις του προέδρου Λίνου Πολίτη.

Θέμα: Η Εθνική μας μουσική.

1952: Αθήνα, Νομική Σχολή, Σύλλογος “Χριστιανική Γωνιά”

Θέμα: Η Ελληνική Μουσική.

1952: Αθήνα, Σύλλογος Μεσαιωνικών Σπουδών.

Θέμα: Η Ελληνική Μουσική.

1969: Ερίκη της Σικελίας

Θέμα: Περί Ελληνικής μουσικής, ιδία περί δημοτικών τραγουδιών.

1975: Λονδίνο, Μπαχ Φέστιβαλ

Θέμα: Η Βυζαντινή μουσική παλαιογραφική έρευνα εν Ελλάδι.

1978: Βοστώνη, Θεολογική Σχολή.

Θέμα: Η Βυζαντινή μουσική και τα προβλήματά της.

1981: Αθήνα, Αμφιθέατρο Πολεμικού Μουσείου.

Θέμα: Ο Θούριος του Ρήγα και η μουσική του.

Άρθρα σε περιοδικά (ενδεικτική αναφορά)

Άρθρα του Σίμωνα Καρά συμπεριλήφθηκαν στα Μεσαιωνικά Γράμματα, στην

Ελληνική Δημιουργία, στην Κιβωτό και σε άλλα περιοδικά.

Σύνταξη βιογραφικού: Αγγελική Καρά, επίτιμος πρόεδρος Κ.Ε.Π.Ε.Μ., και Μιχαήλ Μαντζούρης, πρόεδρος Κ.Ε.Π.Ε.Μ.